

Comentariul operei Cezara scrisa de Mihai Eminescu - prima parte

Trebuie spulberata prejudecata dupa care proza lui Eminescu ar fi inferioara poeziei sale. In realitate, Eminescu este un scriitor la fel de mare in proza, ca si in poezie. Acelasi geniu, aceeași seva creatoare se poate observa in toate compartimentele operei sale. Daca privim proza eminesciana in context universal, putem constata ca Eminescu este unul dintre cei mai mari creatori de literatura fantastica din toate timpurile, cu nimic mai prejos decat Novalis, Jean Paul, Hoffmann, Chamisso -corifeii romantismului german - sau decat romanticii francezi, Theophile Gautier si Gerard de Nerval, decat marele romantic american Edgar Allan Poe. Mai mult chiar, din proza lui Eminescu se desprinde un intreg sistem filozofic, format din reflectiile despre spatiu si timp, din doctrina metempsihozei si din conceptiile de arheu, arhetip, avatar, anamneza.

Dupa nuvela Sarmanul Dionis, publicata in "Convorbiri literare", la sfarsitul anului 1872 si inceputul lui 1873, cea mai insemnata, ca valoare si ca semnificatii, este nuvela Cezara, aparuta in "Curierul de Iasi" (nr.6,11,13,15 si 18 august).

De n-ar fi scrisorile lui Euthanasius si epilogul intalnirii eroilor, Ieronim si Cezara, in cadrul edenice al insulei, in care traise batranul sihastru, am avea de a face cu o nuvela romantica obisnuita, cu o intriga romantioasa si pasionala, desfasurata intr-un timp neprecizat, intr-o Italia insorita, de carte ilustrata. Dar, aceste elemente schimba complet datele problemei si Cezara devine, in final, o nuvela, cu un profund substrat mitic, fantastico-filozofica, cu un sens parabolic, totodata.

Intriga nuvelei nu este, catusi de putin, complicata. Cezara este fiica unui conte, Bianchi, decavat la jocul de carti, logodnica a marchizului Castelmare, care o vrea de sotie, in schimbul datoriilor contelui fata de el, prin urmare, victima unui santaj. Cezara se indragosteste de Ieronim, calugar, cu veleitati de pictor, un tanar de o stranie frumusetate, de care o leaga o dragoste fulgeratoare si patimasa. Cezara vede in Ieronim un "frumos demon".

La randul ei, Cezara, blonda cu ochi albastri, dar cu un temperament meridional, reprezinta tipul femeii demonice, voluntare si agresive, care preia initiativa actului rotic, idealul feminin, din tinerele, al lui Eminescu. Numele de Cezara este imprumutat de la Albano von Cesara, eroul romanului Titan, al romanticului german Jean Paul Richter. Comportamentul Cezarei se aseamana cu cel al titanidei Linda, din acest roman. Ieronim il raneste in duel pe Castelmare si se refugiază pe insula lui Euthanasius. Pentru a scapa de casatoria cu Castelmare, Cezara se calugareste. Din manastirea de pe malul marii, Cezara inoata, in fiecare zi, lasandu-se prada "amorului ei cu marea". Aceasta este atractia neptunica la Eminescu.

Intr-o zi, Cezara nimereste pe insula lui Euthanasius, unde il reintalneste pe Ieronim. Aceasta este, pe scurt, intriga nuvelei, care in sine nu ne spune mare lucru.